

Presentacions de Ricard Maria Carles, Jordi Pujol i Lluís Martínez Sistach publicades al catàleg de "Germinabit, l'expressió religiosa en llengua catalana al segle XX". Roma, 2001.

Salutació

Em plau saludar als lectors d'aquest Catàleg i als visitants de l'Exposició "Germinabit", organitzada de forma conjunta per les biblioteques Balmes, Borja, de l'Abadia de Montserrat i Pública Episcopal del Seminari de Barcelona sobre l'expressió religiosa en llengua catalana al segle XX.

Dono les gràcies a totes les persones i les institucions que han fet possible aquesta iniciativa. El dinamisme de l'Església catòlica en terres catalanes, durant el segle que ha acabat fa poc, mostra una extraordinària vitalitat que continua projectant-se en el nou mil·lenni. Catalunya ha estat present i ha acollit els grans moviments de renovació bíblica, espiritual, litúrgica, pastoral i social que ha viscut l'Església catòlica en el continent europeu i que tingué la seva màxima eclosió en el Concili Vaticà II, sens dubte el major esdeveniment de l'Església catòlica durant el segle XX.

Per a les institucions col·laboradores i per a tota la comunitat catòlica de Catalunya és un gran honor poder mostrar aquesta vitalitat seva a la ciutat que és mare i cap de totes les Esglésies locals del món, segons la coneguda expressió de la basílica de Sant Joan del Laterà.

Ens fem presents a Roma amb aquesta mostra de la nostra vida cultural i religiosa com una expressió de la tradicional romanitat de Catalunya, que canta el símbol de la fe, amb una memòria molt tradicional de Mn. Lluís Romeu, confessant la nostra fe en una Església que confessem com a "una, santa, catòlica i romana". Aquesta romanitat ha caracteritzat la nostra fe en el passat i desitgem que sigui essent ben viva en el present i en el futur.

Així ha "Germinat" la nostra fe en el camp de la cultura en el passat immediat. Cal demanar que aquesta vitalitat no s'estrinqui i que els catòlics catalans trobem els camins, amb la gràcia del Senyor i les directrius de l'Església de Roma, per donar resposta als reptes que ens planteja el nou segle. I cal també que les autoritats, institucions i la societat catalana amb les seves lleis i manifestacions culturals propiciïn el respecte i fomentin la vitalitat del patrimoni cristià i catòlic del qual aquesta mostra n'és una manifestació.

†Ricard M. Card. Carles,
Arquebisbe de Barcelona

PÒRTIC

Fa tres mesos presentàvem, al Palau de la Generalitat a Barcelona, el tercer i darrer volum del *Diccionari d'Història Eclesiàstica de Catalunya*, en un acte que va comptar amb la presència d'una bona part de l'episcopat del nostre país. Avui, encara en el primer any del tombant de segle, presentem amb goig al Palau de la Cancelleria a Roma una exposició que palesa el dinamisme de l'Església catòlica a Catalunya durant el segle XX.

El diccionari, el primer pas vers una història general de l'Església catalana, va significar la contribució de la Generalitat de Catalunya al Concili Provincial Tarraconense, celebrat l'any 1995. L'exposició "GERMINABIT. L'expressió religiosa en llengua catalana al segle XX" representa un complement didàctic a l'obra històrica, sota el guiatge de les biblioteques de l'Abadia de Montserrat, Balmesiana, Borja i del Seminari de Barcelona. La nostra primera institució de govern havia d'oferir el seu decidit suport a aquesta iniciativa.

La mostra que avui inaugurem és un esforç i una iniciativa de l'Església catòlica a Catalunya que durant el segle XX tingué una forta presència religiosa i cultural entrelaçada amb la vida del nostre poble.

De fet, el naixement de Catalunya va estretament lligat al de l'Església catòlica. L'Església catalana ja era una realitat consolidada abans que, fa poc més de mil anys, Catalunya configurés la seva identitat com a poble. Hereva d'aquesta antiquíssima, rica i fructífera tradició, l'Església de Catalunya del segle XX impulsà el naixement de moviments, institucions, llibres i revistes de temàtica religiosa. Malgrat les diverses persecucions que va patir, l'Església va saber renovar-se i emprendre nous camins.

Amb una vigoria i solidesa creixents fins a l'esclat de la guerra civil es multipliquen les iniciatives més variades, juntament amb les institucions religioses de tot tipus. Hi ha una florida d'edicions de llibre religiós, des dels poetes, com el gran Jacint Verdaguer, reeditat constantment, fins a obres d'historiadors, teòlegs, catequistes, liturgistes i biblistes. És el moment que tres traduccions de la Bíblia es posen en marxa amb pocs anys de diferència durant el primer terç del segle XX.

La Generalitat de Catalunya se sent honorada de donar suport a aquesta mostra del llibre religiós en català, que abasta només una petita part de la seva important bibliografia. L'exposició, en definitiva, reflecteix la vitalitat i el tremp espiritual dels nostres conciutadans que formen part de l'Església catòlica. Alhora, però, aquesta exposició té la virtut de posar en relleu el compromís que la mateixa Església, fidel a l'esperit de respecte i defensa dels pobles, ha adquirit envers Catalunya.

Un compromís que ha estat doble, perquè com aquesta exposició demostra a Catalunya han sorgit moltes iniciatives intel·lectuals i populars, estrictament religioses i de projecció social que han representat aportacions molt positives a la vida de l'Església.

Aquesta mútua implicació ha tingut una especial importància en el camp lingüístic i cultural. Un camp d'afirmació pacífica i constructiva, i alhora essencial per a la vida de les nacions, com el Sant Pare ha recordat molts cops, i especialment en el seu molt famós discurs a la UNESCO del mes de juny de 1980.

Per tant, aquesta exposició vol ser, en conjunt, un reconeixement a l'Església i l'expressió de la voluntat de seguir mantenint aquesta fructífera imbricació que en

el curs de la Història s'ha establert entre ella i el poble català. I és també la manifestació de la nostra comuna esperança.

Jordi Pujol
President de la Generalitat de Catalunya

LLIBRE RELIGIÓS I VIDA CRISTIANA A CATALUNYA

L'exposició «*Germinabit*. L'expressió religiosa en llengua catalana al s. XX» és una magnífica manifestació de la vida i de la cultura religiosa de Catalunya durant el segle que fa molt poc hem acomiadat. Aquesta exposició és una joiosa iniciativa de diverses biblioteques d'institucions eclesials de renom del país i compta amb el suport de la Generalitat de Catalunya. És un goig poder gaudir d'aquest conjunt d'obres tan preuades.

L'amplíssima i variada mostra de llibres religiosos en català que s'hi exposen, tots ells només del s. XX, fou possible gràcies a una rica i abundant producció literària de contingut religiós dels segles anteriors, especialment des de la Renaixença, amarada de contingut cristià, i de la inculcació de la fe cristiana que sempre s'ha iniciat amb la pregària dels infants en la llengua materna. I aquesta producció literària és exponent de la vida de les comunitats eclesials i dels cristians del país. Es pot dir que es dona una íntima simbiosi entre literatura religiosa i vida cristiana d'un poble.

Tanmateix l'exposició posa en relleu les antiquíssimes arrels cristianes de Catalunya. La presència cristiana a la nostra terra es remunta fins als primers segles: hi ha una tradició atenedible que l'apòstol Pau visità la Tàrraco romana i els *acta* del martiri del bisbe sant Fructuós l'any 259 a l'amfiteatre de Tarragona en són la primera data documentada.

Els esdeveniments socials, religiosos, culturals i econòmics del s. XX han estat molts i de distinta valoració tant en l'àmbit local com d'arreu del món. Aquest segle ha estat marcat fortament, a nivell eclesial, per la celebració del Concili Vaticà II. És abundant la literatura catalana religiosa dedicada a la celebració de l'assemblea ecumènica, als seus continguts i a la seva aplicació. Convé subratllar les diverses edicions catalanes de la Bíblia, i cal fer esment de l'edició catalana dels llibres litúrgics, del Codi de Dret Canònic i del Catecisme de l'Església catòlica, fins arribar a la fi del segle amb el llibre dedicat als documents i a les resolucions del Concili Provincial Tarraconense de 1995.

Una exposició de l'expressió religiosa en llengua catalana al *Palazzo della Cancelleria*, a Roma, harmonitza amb la tradició de romanitat de les Esglésies de la Tarraconense. Per a la nostra tradició cristiana ha tingut una especial significació eclesial la incorporació en l'article novè del Credo català de l'adjectiu «romana» per qualificar l'Església catòlica, introduït en els segles XVII-XVIII. Com dèiem els bisbes en una carta pastoral, «la consciència de "romanitat" dels nostres bisbats ha estat una característica fortament arrelada a les nostres terres i de forma particular a partir del s. XIX.[...] Ara volem reafirmar aquesta consciència de catolicitat i, per tant, de comunió de les nostres Esglésies diocesanes amb aquell qui, segons la bella expressió de sant Ignasi d'Antioquia, "presideix l'Església en la caritat": el bisbe de Roma, successor de Pere» (*Esperit, què dius a les Esglésies de la Tarraconense?*, de 6 de gener de 1994).

Les obres literàries que s'exposen a *Germinabit* han contribuït a l'evangelització del nostre país i formen part de la cultura catalana pel seu contingut religiós i literari.

†Lluís Martínez Sistach
Arquebisbe metropolità de Tarragona